

(המשך מעמוד 8)

תני לבתי-החולים בשכם. בג'נין שרר עדיין עוצר. יום-האדמה. את המתח אפשר היה להרגיש באחיר. חילים בקסדות, אלה בידם ה- אחת ורובה בשנייה, האצבע על ההק, ובחוגרים מלאים, נראו בכל פינה - בכבישים הראשיים, כני כרות ובסימטות הצרות. גיפים קרביים, ללא גג, כלי נשק שונים עליהם, נעו במהירות בכבישים.

הרבה מדים - של מישמר הגבול, של המיטטרה, של גולני - נראו בכל מקום.

החושבים שולחים לעבר גושאי המדים מבטים של פחד ושינאה. בשכם היו הרחובות ריקים כמעט לחלוטין. ליד בתי-החולים אל-ווסני (המודות) עמדו כמה צעירים וצעירות. אלה היו סטודנטים מ-אוניברסיטת אל-נבא בשכם, שביאו להתגוננים לעזרת בתי-החולים מייד כשהחלו מגיעות למקום ה-תלמידות החולות.

בבתי-חולים זה היו באותו יום כ-25 תלמידות מאושפזות. הן שכבו במיטות, לעיתים שתיים במי-טה, כולן בבגדיהן. הפיגמות מת-הספיקו. חלקן חיוורות, כמעט מת-עלפות. חלקן הרגישו כבר קצת יותר טוב.

מפעם למפעם נשמעה יבבה מאחת המיטות, שיעול חנוק וקריאה ל-זרה. הסטודנטים רצו מייד אל המיטה, וביד מיומנת הגישו את מכשיר-ההמצנן לנערה הסובלת.

ככה זה כל הזמן. אמר לי אחד הסטודנטים בדאגה, בכל פעם צריך לחבר מישהי אחרת אל מכשיר ההמצנן.

הנשים הצעירות היו בפאניקה ר-השמעות והללו פרושות במיטת-רוגות ובין המיטות. אחת הנשים סיפרה לי כי היה מי שראה חיי-לים ישראלים מסתובבים באותו בוקר ליד בית-הספר, ואין ספק שהם אשר פוזרו על מסוכן, אחר-כך רת אמרה שראתה כיצד פטרו של צה"ל מפריע לתושבים להעביר את התלמידות לבתי-החולים. גבר וקן, ששכב על גבו כשהוא

הבוש בכובע של האג, סיפר כי היה בביתו עם אשתו ושיבעת ילדיו, כשלפתע פרצו לבית המישה חילים וירו לתוך הבית פצצות גז. מאז הוא, אשתו וילדיו מאר-שפים בבתי-חולים שונים בגדה. רופא בכיר בבתי-החולים בשכם הסביר, שאין להם כל אפשרות לערוך בדיקות כימיות יסודיות ב-מעבדות בגדה, והאפשרות היחידה היא לשלוח את כל הבדיקות ל-מעבדות בבתי-החולים בישראל. באופן טיבעי, אמר, תוצאות כאלה מתקבלות באי-אמון. ככל שעברו הימים גברה הפא-ניקה משני הצדדים. השליטנות ה-ישראלית נתקפו מבוכה, מחשש התגובות - הן בעולם והן בגדה המערבית. החושבים בגדה הרגישו שקורה משהו חמור, שאינו בשלי-טתם. הם הרגישו שנלחמים בהם מלחמה חדשה ומסתירה, ואין להם נשק להתגונן מפני המתקפה.

כעבור כמה ימים החלו ההדלפות על פרובוקציה עוינת מפנות מקר מן ההודעה רישמית, לא יותר מ-כנעת: היסטריה המונית. מייד ציטטו מובאות מן ההיס-טוריה הרפואית, המספרות על חר-פעות של היסטריה כזאת שתוקפת בעיקר נשים, מסיבות לא ברורות - היסטריה שלא באה לידי ביטוי בממצאים אורגניים.

פאניקה של

שילטנות

החיספסיה לא היתה מנת חלקם של תושבי הגדה בלבד. כל הגורמים הישראליים שעסקו בפרשה מורה זו היו גם הם בפאניקה. ממשרד-הבריאות נמסרו הודעות שונות (ראה מיט-גרת). דובר על רופאים ישראלים שיצאו לג'נין לעזור בבתי-החולים שם. כעבור כמה שעות הוכחשה הדיעה בכל כלי-התיקשורת. התיאלוף שלמה אליה, ראש ה-מינהל האזרחי בגדה, סיפר במ-סיבת עיתונאים רבת-משתתפים כי שילטנות-הביטחון עצרו לחקירה דמות עיתונאית. הוא סיפר כי מצ-

הביתה, אל העוצר

אמבולנס של הסהר האדום, כמה ימים, ואשר תושביה לא הורשו לעזוב את בתיהם.

או כתב של העיתון המיזרחי-ירי שלמי אל-פזר באחד מבתי-הח-יר לים, מסתובב בחלוק לבן כשבירו רשימות וניירות.

אחרי בירור קצר עם הכתב כדורה מוסא, ששוחרש בינתיים, התברר כי האיש, תושב ג'נין, הגיע מייד עם היוודע הידיעה על ההיעלה - כמו אורחים רבים אחרים - לבית-החולים הממשלתי בג'נין. לעזור לצוות הרפואי ולחור-לות הרבות שמילאו את בית-הח-יר לים עד אפס מקום.

מוסא סיפר כי שוטרים הגיעו למשרדו ביום השני בשבוע ש-עבר והודיעו לו כי הוא עצור ב-פקודת הממשל. הוא הובל לבית-ה-הסוהר שליד העיירה טובאס. ו-שוחרר כעבור 96 שעות. בכל זמן מעצרו לא נחקר אפילו פעם אחת. ההודעה הרישמית של מישרד-הבריאות באותה מסיבת-עיתונאים

אמרה כי 15 מומחים, נציגי מיש-רד-הבריאות, חילה-רפואה, המיני-הל האזרחי בגדה ומישרת ישראל בדקו את כל הממצאים - ועל פי דוחות המעבדה שהתקבלו ברור במפורש שלא היתה הרעלה. כל-ההודעות שדיברו על הרעלה בגא-זים הן חסרות-ביסוס. נאמר, הוד-עה זו סותרת את ההודעה הרא-שונה (ראה מיטגרת). מייד כשהוטר העוצר מהעיר ג'נין, נסעתי לשם. העיר שקקה חיים, וברוב הראשי נראו מכו-ניות ישראליות רבות.

ניגשתי לבתי-החולים, כבר ככי ניסה אפשר היה לחוש בעומס ה-חולים במקום. אולם הכניסה היה מלא במיטות, שעליהן שכבו חולים. רופאים רבים, בחלוקים לבגים, הסתובבו מיטה למיטה, ביקשתי לדבר עם מנהל בית-החולים או עם אחד הרופאים האחראיים. המנהל הרפואי של בית-החולים, ד"ר עלה, קיבל אותי בחדרו. כשי-שמע שאני עיתונאי, שאל אם יש בידי אישור מן הממשל. כשהודעתי לו שאין לי, הסביר לי בנימוס שלא יוכל לדבר איתי כל עוד לא אמציא לו אישור כזה. הממשל אסר עליו לדבר עם עי-תונאים אלא באישור.

עמדתי בחוץ, בכניסה לבנין, היתה שעת-צהריים. הבניין המה-אזשים ונשים נכנסו ויצאו ללא הרף. לפתע נכנס בסערה למיגרש ה-חוייה גיפ ממשרד-הגבול ואי-חירו מכונית ולולו חדשה עם מיס-פר ישראל. טרנוס כתום גדול, גם הוא בעל מיספר צהוב, היה האחרון בשיירה.

מתוך הוולוו יצא הפרופסור ברוך מודן, מנכ"ל מישרד-הברי-אות. מאחוריו מפליה של עוררים, נהג ומזכירה שנילו אליה, וכמובן אבטחה - שני חילים ממשמר-הגבול וטרן צעיר שרובה בידו. החלטתי לנסוע לבנין העיריה, עד שיגיע - או לא יגיע - האישור מן הממשל לדבר עם מני-הל בתי-החולים. בעירייה נתקלתי שוב בסירוב - אדיב ומפוזר. ה-שוטר ליד בנין העירייה הסביר לי, בנימוס רב, שאין אפשרות להכנס לבנין העירייה, אלא אם כן יש לי אישור מן הממשל.

רות עבור

רות סוף

חוסר ברירה נסעתי למימי של הצבאי בעיר. אחרי שיחת טלפון מהבדוקה שבכניסה, הגיע למקום קצין המיבצעים, שהיה הק-צין-התורן באותו היום. הוא הסביר לי שתשובתו שלילית: אין אפשר-יות לדבר עם שום גורם הכפוף לשילטנות הממשל, אלא אם כן

ההודעות הרישמיות: כזב אחרי כזב

מנכ"ל מודן בג'נין לא הרעלה

תנדבים, ובעצם עוסקים בהסתה-מוסוית בתוך בתי-החולים. גמסר על מכונית מיטטרית שנסעה סבי-חובות ג'נין, פלטה עשן סמיך מצניור המפלט, ובעיקבות כך אוש-פזו כ-20 נשים. תאשימו את אש-פי בניצול המיקרה לעשיית הן פולי-טי. הסבירו שהתלמידות בעראבה לקו בהרעלה כתוצאה מריח רע ש-נדף מהביוב.

בסוף, הודיעו נציגי מישרד-הבריאות ומינהל הבריאות בגדה כי אחרי בדיקת כל הממצאים ב-מעבדות, ידוע באופן ברור ומוחלט שאין המדובר בהיטטרה בחומר כימי.

ההודעה הראשונה דיברה על פרובוקציה של אש"ף. סיפרו על רופאים עוינים שמכינים את תר-שבי הגדה לקראת יום-האדמה. לגורמי-הביטחון, נאמר באותה ה-דעה, אין כמעט ספק שמדובר ב-פיגוע חבלני שנועד להתסיס את הרוחות, ולראיה הובאה שורת מימצאים המאשרים גירסה זו: דובר על כרות הסתה שנמצא בא-חד מבתי-הספר, שבו הוזהרו כבי-כול התלמידות כי אם לא ישבתו ביום-האדמה, יהיה גורלן רע, וע-ליל לקרות להן מה שקרה לבנות בבית-הספר בעראבה.

סיפרו כי סוכנות הידיעות של אש"ף הודיעה על הרעלה יומיים לפני שנתגלתה ההרעלה הראשונה. החכרו גם קבוצות של רעולי-פנים, שהסיתו את התלמידים להש-בית את הלימודים.

מקורות מסוימים אף הרחיקו לכת וטענו, כי בבדיקות כימיות שנערכו נתגלו עיקבות המעלים חשד כי מדובר בחומר הרעלה מן הסוג המצוי בשימוש של בדינות מיזרח-אירופיות וברית-המועצות.

ומן קצר לאחר מכן הפריכו ה-מעבדות של מישרד-הבריאות את האפשרות שהיתה הרעלה בחומר כימי, אך הודעות אלה לא הפריעו להפצתה. בד בבד, גם של שיטת הפרובוקציה שהתוכננה על ידי גור-מים עוינים. סופרו על אלמונים רעולי-פנים שאיימו על רופאי בתי-החולים לבל יסחררו את הנפגעות. סופרו על סטודנטים המתחזים כמי-

שירדתי הבריאות סול-כרס, מוביל כמה צעירות מבתי-החולים אל העיר ג'נין הנחונה בעוצר כמה ימים, ואשר תושביה לא הורשו לעזוב את בתיהם.

מבקשים מראש אישור מדובר מיש-ר קדת, יהודה ושומרון, וכרגע אין מי שימציא לי אישור כזה. לעומת זאת, הירשה לי ברוב אדיבות, ל-דבר עם עוברים ושבים ברחוב.

נסעתי למיזרח ג'נין. שם ידעו לספר לי על התעלפויות ברחוב, על קוצר-נשימה, על עיניים נפוי-חות, ועל שמועות שונות ומשונות המתפזרות כמו ארבה. צעירה אחת סיפרה על רופא מרמאללה, הוא לא פוחד לדבר כמו הרופאים כאן לדבריה, כי מדובר בגז מסוג מיוחד הפוגע ב-99 אחוז מן ה-מיקרים בנשים, והוא גורם בעיקר לעקרות.

חששות ופחדים מפזג זה שמעתי באותו יום כמה וכמה פעמים. זה היה, כנראה, ההסבר ההגיוני ביותר שמצאו התושבים החרדים לתופעה כל-יכך קיצונית, הפוגעת באופן כמעט מוחלט בנשים צעירות בל-בד. לאיש מאותם שדיברתי איתם בימים שבהם ביקרתי בגדה לא היה ספק, שידם של הישראלים היא ה-גורם לתופעה המיסתורית.

הם עושים הכל כדי שאנחנו נעזוב את האדמה שלנו? צעקה אליי אשה קשישה, לבושה שחורים, שמיטפחת על ראשה, אבל אפילו אם ישחטו אותנו - לא נעזוב, שום דבר לא יעזור. אנחנו נמשיך לחיות כאן! אנחנו רוצים בשלום. היא דיברה בקול רם וליוותה דבריה בתנועות ידיים מהירות. כל הנוכחים הסכימו איתה והינהגו ב-ראשם.

בבית אחר סיפרו שראשה-עירית של ג'נין מצא ליד פתח ביתו חשף הנראה כמו פצצה. זה העלה עשן, וגזו יצא ממנו. הסביר צעיר בהתרגשות, ואפילו כששפכו על זה מים זה לא כבה. עכשיו ילדיו של ראש העיריה וכלתו מאושפזים בבתי-החולים, המיטטרה לקחה את הפצצה.

כל האנשים שדיברתי איתם היו מבוהלים. הגיעו שמועות על אשה בכטר עראבה שמתה, וצעירות ב-ג'נין פוחדות לצאת מן הבית. עמדתי בסימטה צדדית, דיברתי עם התושבים וצילמתי את הרחוב. לפתע שמעתי מגע של גיפ מא-חורי. מישוה בטון סמכותי של מורה להתעמלות שאל בעברית: מה? לך אישור לצלם כאן? הבט-תי בו בהשתוממות. הרי רק כמה דקות קודם הייתי במימשל הצבאי ושם הסבירו לי בפירוט שמותר, ניסיתי להסביר זאת לחייל ממי-שמר הגבול, אך לא עשיתי עליו רושם רב. הוא ביקש כדבוק את הדבר בעצמו. אחרי כמה רחשושי-קשר, רות עבור ורות סוף, הורה לו הקצין-התורן במימשל שיעזוב אותי במנוחה. בג'נין יש מתח, לא רק התושבים מבוהלים. המימשל מבהל לא פחות מהם.